

UNELE VIZIUNI CU PRIVIRE LA CONCEPTELE – PERSONALISM, ENERGIE, PERSONALISMUL ENERGETIC ÎN ISTORIA FILOSOFIEI

Vitalie MAFTEI

*Departmentul Științe Socioumane, Facultatea Calculatoare Informatică și Microelectronică,
Universitatea Tehnică a Moldovei, Chișinău, Republica Moldova*

*Autorul corespondent: Maftai Vitalie, vitalie.maftei@ssu.utm.md

Abstract. Problema analizată este o încercare de scoate în evidență semnificația reflecțiilor filosofice asupra conceptului de personalism, energie, unitatea acestora cât și dorința de a plasa și considera încă o dată personalitatea drept valoarea supremă și cheia măsurării realității. Este modalitatea de a include omul, personalitatea în existența reală și încercarea de a găsi modalitatea realizării acestei conexiuni cu lumea, asigurată de energie percepută în diverse interpretări ale ei.

Cuvinte cheie: personalism, personalism energetic, filosofie, energie

Introducere

Importanța reflecțiilor filozofice asupra conceptelor „personalism”, „energie”, „personalismul energetic” în istoria gândirii filosofice este semnificativă pe motiv că: 1) subliniază importanța individului în modelarea înțelegerii noastre despre lume. Personalismul subliniază importanța experienței și perspectivei individuale, în timp ce conceptul de energie evidențiază vitalitatea și puterea unică a individului; 2) evidențiază interconectarea tuturor lucrurilor. Conceptul de energie sugerează că toate lucrurile din univers sunt interconectate și interdependente și că energia individuală face parte dintr-un sistem mai larg de energie și forțe. Acest lucru poate inspira un sentiment de interconexiune și unitate între indivizi și cu lumea mai largă, promovând empatia, compasiunea și un sentiment de responsabilitate unul față de celălalt și față de mediu. Relația dintre personalism și energie ne poate informa înțelegerea spiritualității și a divinului, prin recunoașterea energiei și vitalității unice a indivizilor și a sistemului mai larg de energie în care existăm; 3) încurajează o abordare holistică a înțelegerii lumii. Subliniind importanța individului și interconexiunea dintre toate lucrurile, relația dintre personalism și energie încurajează o abordare mai holistică și mai integrată a înțelegerii lumii și a locului nostru în ea; 4) are aplicații practice în diverse domenii. Ideea de personalism și energie a fost folosită în domenii precum filosofie, psihologia, sociologia și ecologia, pentru a înțelege relația dintre indivizi și sisteme mai mari și pentru a dezvolta abordări mai holistice și integrate pentru rezolvarea problemelor; 5) are implicații pentru etică și morală. Personalismul subliniază importanța demnității individuale și a valorii fiecărei persoane, în timp ce conceptul de energie evidențiază importanța recunoașterii și respectării vitalității și puterii celorlalți. Împreună, aceste idei pot oferi un cadru pentru dezvoltarea principiilor etice și morale care acordă prioritate bunăstării și demnității tuturor indivizilor; 6) contestă dualismul tradițional. Relația dintre personalism și energie provoacă dualismul tradițional, cum ar fi dualismul minte-corp sau dualismul individual-colectiv, subiectiv-obiectiv. Subliniind importanța individului și a energiei sale unice, recunoscând în același timp interconexiunea lor cu ceilalți și cu sistemul mai larg de energie, această relație oferă o înțelegere mai nuanțată și mai integrată a naturii și existenței umane, care în ultima instanță apelează la unicitatea lor; 7) poate inspira creșterea și transformarea personală. Conceptul de energie sugerează că indivizii au potențialul de creștere, schimbare și transformare și că vitalitatea și puterea personală pot fi cultivate și dezvoltate în timp. Această idee poate fi încurajatoare și inspiratoare pentru persoanele care doresc să se îmbunătățească pe ei înșiși și să-și îmbunătățească viața, să se autoanalizeze, perfecționeze; 8) poate inspira un sentiment de uimire și devenire. Relația dintre personalism și energie poate inspira un sentiment de uimire și devenire cu privire la lume și locul nostru în ea. Recunoscând energia și vitalitatea unică a indivizilor și sistemul mai larg de energie în care existăm, putem dezvolta o apreciere mai profundă pentru frumusețea și complexitatea

universului; 9) Poate încuraja o abordare mai echilibrată a vieții. Conceptul de energie sugerează că indivizii au o cantitate limitată de vitalitate și putere personală și că această energie trebuie echilibrată și completată pentru a menține sănătatea și bunăstarea. Această idee îi poate încuraja pe indivizi să acorde prioritate îngrijirii de sine și echilibrului în viața lor și să evite epuizarea; 10) poate inspira creativitate și inovație. Relația dintre personalism și energie poate inspira creativitate și inovație, recunoscând perspectivele și talentele unice ale indivizilor și potențialul lor de creștere și transformare. Acest lucru poate încuraja indivizii să urmărească noi idei și abordări pentru rezolvarea problemelor și să-și dezvolte potențialul creativ.

Pe scurt, ideea filozofică a relației dintre personalism și energie este importantă pentru diferite aspecte ale vieții umane, implicațiile ei pentru etică, creștere personală și înțelegerea noastră a lumii și a locului nostru în ea, a existenței umane, a sublimei probleme spirit-materie. În general, ideea filozofică a relației dintre personalism și energie are implicații importante pentru modul în care ne înțelegem pe noi înșine, a locului nostru în lume și pentru modul în care abordăm diferite provocări practice din viața noastră.

Abordarea conceptelor *personalism, energie* în istoria filosofiei

„Personalismul” este o poziție filozofică care subliniază importanța persoanelor sau a ființelor individuale, mai degrabă decât concepte abstracte sau principii generale, ca ființă unică și valoroasă, mai degrabă decât ca simplu obiect sau mijloc pentru un scop [1]. Susține că fiecare persoană are demnitate și valoare inerentă unde relațiile umane ar trebui să se bazeze pe respectul pentru această demnitate. Principiul principal al personalismului este respectul pentru individ și libertatea lui de alegere. Personalistii insistă că fiecare persoană ar trebui să fie capabilă să-și determine propriul drum în viață [2].

Personalistii subliniază de obicei valoarea ființelor umane individuale și demnitatea lor și adesea susțin că relațiile personale sunt mai importante decât concepte abstracte precum dreptatea sau moralitatea. În acest sens personalismul subliniază importanța persoanei individuale, valoarea și demnitatea unică pe care fiecare persoană le posedă. Personalismul este adesea asociat cu existențialismul și fenomenologia și poate fi urmărit în lucrările unor filozofi precum Martin Buber, Emmanuel Levinas și Max Scheler, Ernst Mach, Constantin Rădulescu Motru etc., abordările cărora vor fi succint analizate ceva mai târziu. Personalismul poate fi urmărit în opera unor filosofi precum Immanuel Kant și Søren Kierkegaard, care au subliniat importanța autonomiei și responsabilității individuale.

„Energie” îi vom acorda o mai mare atenție deoarece este un termen care a fost folosit în diverse contexte filozofice, dar se referă în general la forța sau puterea fundamentală care animă universul. În unele sisteme filozofice, energia este văzută ca realitatea primară, din ea ieșind materia și alte fenomene. În altele, energia este privită ca o caracteristică a materiei și este văzută ca responsabilă pentru diferite fenomene fizice, cum ar fi mișcarea, căldura și lumina. Conceptul de energie a fost influent în multe domenii ale filosofiei, inclusiv metafizică, epistemologie și etică. A fost folosit pentru a explica natura realității, relația dintre minte și corp și baza valorii morale și estetice.

În unele tradiții filozofice, cum ar fi taoismul și budismul, energia este văzută ca o forță vitală care curge prin toate ființele vii și este responsabilă pentru sănătate, vitalitate și creștere spirituală. Această energie este adesea denumită „chi” sau „prana” și se crede că poate fi cultivată și dirijată prin diverse practici, cum ar fi meditația, yoga și acupunctura. Mai mult, conceptul de energie a fost explorat și în relație cu etica și justiția socială. Unii filozofi au susținut că un principiu etic fundamental este să se asigure că fluxul de energie în societate este distribuit în mod corect, astfel încât toată lumea să aibă acces la resursele și oportunitățile necesare pentru a trăi o viață împlinită. Din această perspectivă, inegalitățile sociale și economice pot fi privite ca perturbări sau blocaje în fluxul de energie, care pot avea consecințe negative pentru indivizi și societate în ansamblu. În mod similar, unii au explorat modalitățile în care conceptul de energie poate informa etica și durabilitatea mediului. Aici, accentul se pune pe utilizarea și cultivarea responsabilă a surselor de energie, astfel încât acestea să nu fie epuizate sau distruse, iar generațiile viitoare să poată beneficia de ele.

Pe lângă cele expuse mai sus, conceptul de energie a fost explorat și în contextul spiritualității și misticismului. Multe tradiții spirituale și mistice văd universul ca fiind pătruns de o energie divină, care poate fi accesată și cultivată prin diferite practici spirituale, cum ar fi rugăciunea, meditația și ritualul. În aceste tradiții, cultivarea energiei este văzută ca o cale către trezirea spirituală și iluminare, precum și un mijloc de conectare cu divinul. Energia este adesea privită ca o forță universală care curge prin toate lucrurile și care poate fi experimentată direct prin explorare și contemplare interioară. Personalismul uman este adânc înrădăcinat în mediul cosmic și biologic. Determinismul acestuia, departe de a-i slăbi puterea, o ridică. Determinismul naturii este pentru persoana omenească, nu un obstacol, ci un sprijin. Grație lui, rolul personalității este posibil. Nu doar contrar naturii, ci prin natură, spre, completarea naturii [3].

În plus, conceptul de energie a fost explorat și în relație cu conexiunea minte-corp. Unele perspective filozofice și teorii științifice sugerează că mintea și corpul nu sunt entități separate, ci mai degrabă sunt intim legate și se influențează reciproc. Din această perspectivă, energia poate fi văzută ca o punte între tărâmurile mentale și fizice, cu practici precum meditația și sănătate mintală contribuind la cultivarea acestei conexiuni și la îmbunătățirea bunăstării generale. În plus energia este ceva care vine din interiorul nostru și pe care îl putem folosi pentru a ne atinge obiectivele și visele [4].

Conceptul de energie a fost, de asemenea, influent în fizica modernă, odată cu dezvoltarea unor teorii precum teoria relativității a lui Einstein și mecanica cuantică. Aceste teorii au dezvăluit că energia este un aspect fundamental al universului și că materia și energia sunt două fețe ale aceleiași monede.

În ceea ce privește intersecția lor, unele perspective filozofice au explorat relația dintre personalism și energie. De exemplu, unii au sugerat că conceptul de energie poate fi folosit pentru a explica interconexiunea dintre indivizi și univers, evidențiind modurile în care persoanele individuale fac parte dintr-un întreg mai larg. În plus, cultivarea practicilor energetice, cum ar fi meditația sau sănătatea mentală, poate fi văzută ca modalități prin care indivizii își pot dezvolta calitățile personale și își pot îmbunătăți relațiile cu ceilalți și lumea din jurul lor.

Alte perspective filozofice, totuși, pot critica conceptul de energie ca fiind de natură prea reduționistă sau științifică și pot argumenta că scade importanța individului și a experiențelor sale subiective. În aceste perspective, personalismul poate fi subliniat ca o modalitate de evidențiere a aspectelor unice și necuantificabile ale existenței umane. Personalismul energetic recunoaște unicitatea și originalitatea fiecărei persoane, argumentând că fiecare persoană are propria sa energie și potențial, care poate fi realizat la maximum [5].

În ansamblu, conceptul de personalism subliniază importanța individului, în timp ce energia evidențiază forța fundamentală care animă universul. Ambele concepte au avut o influență semnificativă asupra diferitelor domenii ale filosofiei și ale altor discipline și continuă să fie domenii importante de studiu și cercetare.

În general, intersecția dintre personalism și energie este o zonă de dezbatere și explorare continuă în filosofie și alte discipline. Conceptele de personalism și energie sunt complexe și posedă mai multe fațete fiind explorate într-o varietate de contexte filozofice, spirituale și științifice. Ambele concepte oferă perspective unice asupra naturii individului și a universului și asupra relației lor unul cu celălalt.

Scurte reflecții filozofice cu privire la *personalism, energie, personalism energetic* în istoria filosofiei

De-a lungul istoriei au existat mulți filozofi care au scris despre conceptele de personalism, energie, personalism energetic unde fiecare tindea să ofere propria sa perspectivă și în mod special o perspectivă unică. Immanuel Kant - a fost un filozof german care este considerat pe scară largă drept unul dintre cei mai influenți gânditori din istoria filozofiei occidentale. Filosofia sa a subliniat importanța subiectului individual în modelarea înțelegerii noastre asupra lumii și a văzut mintea umană ca un participant activ în procesul de achiziție a cunoștințelor.

William James - un filozof și psiholog american care este adesea considerat unul dintre fondatorii pragmatismului american. El a dezvoltat o filozofie care a subliniat importanța experienței individuale și a percepției subiective și a văzut conceptul de energie ca o parte fundamentală a experienței umane. A scris pe larg despre subiectele conștiinței, liberului arbitru și relației dintre individ și univers. Henri Bergson - a fost un filozof francez care a dezvoltat o filozofie a „evoluției creative” care a subliniat importanța experienței individuale și a intuiției. El a văzut conceptul de energie ca o componentă cheie a acestei evoluții creative și a crezut că universul evoluează și se schimbă constant ca răspuns la mișcarea și transformarea energiei. Pierre Teilhard de Chardin - un filozof francez și preot iezuit care a dezvoltat o filozofie care a subliniat importanța individului în procesul de evoluție. El a văzut conceptul de energie ca o forță motrice în evoluția universului și a crezut că universul evoluează în mod constant către o stare de complexitate și conștiință mai mari. Alfred North Whitehead - matematician și filozof britanic care a dezvoltat o filozofie a „procesului” care a subliniat importanța mișcării și transformării energiei în univers. El a văzut universul ca un proces de devenire, mai degrabă decât o entitate fixă și statică și a crezut că conceptul de energie este cheia pentru înțelegerea acestui proces. Martin Buber - a dezvoltat o filozofie a relațiilor „Eu-Tu”, care a subliniat importanța relațiilor personale și autentice dintre indivizi. El a văzut conceptul de energie ca o parte fundamentală a acestor relații și a susținut că adevărata conexiune și înțelegere între indivizi necesită o partajare a energiei și un sentiment profund de recunoaștere reciprocă. Emmanuel Levinas - filozof francez născut în Lituania care a dezvoltat o filozofie a eticii care a subliniat importanța celuilalt în modelarea înțelegerii noastre despre lume. El a văzut conceptul de energie ca o parte fundamentală a acestei relații etice și a susținut că adevărata conexiune etică necesită o recunoaștere și respect pentru energia și individualitatea unică a celuilalt. Max Scheler - a dezvoltat o filozofie a valorii, care a subliniat importanța valorilor și a emoțiilor în modelarea înțelegerii noastre despre lume. El a văzut conceptul de energie ca o componentă cheie a acestor valori și emoții și a susținut că sentimentul nostru de vitalitate și energie este strâns legat de experiențele noastre de iubire, bucurie și alte emoții pozitive. Paul Tillich - teolog și filozof germano-american care a dezvoltat o filozofie a „preocupării supreme”, care a subliniat importanța găsirii sensului și scopului vieții. El a văzut conceptul de energie ca o parte fundamentală a acestei căutări de sens și a susținut că experiențele noastre de vitalitate și energie sunt strâns legate de sentimentul nostru de conexiune cu realitatea supremă a universului. Charles Sanders Peirce - filozof american care a dezvoltat o filozofie a pragmatismului, care a subliniat importanța acțiunii și a experienței în modelarea înțelegerii noastre despre lume. El a văzut conceptul de energie ca o componentă cheie a acestei experiențe și a susținut că înțelegerea noastră a energiei este modelată de modurile în care interacționăm și manipulăm lumea fizică. Martin Heidegger - Heidegger a fost un filozof german care a dezvoltat o filozofie a „ființei”, care a subliniat importanța relației individului cu lumea. El a văzut conceptul de energie ca o parte fundamentală a acestei relații și a susținut că înțelegerea noastră despre energie este strâns legată de sentimentul nostru de a fi în lume. Friedrich Nietzsche - Nietzsche a fost un filozof german care a dezvoltat o filozofie a „voinței de putere”, care a subliniat importanța forței și a vitalității individuale în modelarea înțelegerii noastre despre lume. El a văzut conceptul de energie ca o componentă cheie a acestei forțe și vitalități și a susținut că sentimentul nostru de putere și energie este strâns legat de sentimentul nostru de voință și scop individual.

Ernst Mach - filozof și fizician care a adus contribuții semnificative în ambele domenii, iar ideile sale despre personalism și energie au fost influențate de munca sa științifică. În filosofia lui Mach, personalismul se referă la ideea că toate cunoștințele sunt personale și subiective și că înțelegerea noastră asupra lumii este modelată de experiențele și perspectivele noastre individuale. Din această perspectivă, cunoașterea nu este obiectivă sau universală, ci este întotdeauna situată într-un anumit context și modelată de factori personali. În mod similar, ideile lui Mach despre energie au fost influențate de munca sa în fizică, în special de studiile sale de mecanică și termodinamică. Mach a văzut energia ca o componentă fundamentală a universului și a susținut că toate fenomenele fizice ar putea fi explicate în termeni de mișcare și transformare a energiei. Cu toate acestea, concepția lui Mach despre energie diferă de viziunea tradițională a energiei ca substanță sau lucru. În schimb, el a văzut energia ca un concept relațional, definit în termeni de interacțiuni dintre obiecte și forțele care acționează asupra lor. Din această perspectivă, energia nu este un lucru care există în sine, ci mai degrabă este o proprietate a obiectelor în mișcare și a relațiilor dintre ele.

Ideile lui Mach despre personalism și energie erau strâns legate, deoarece el vedea natura subiectivă și personală a cunoașterii ca fiind strâns legată de mișcarea și transformarea energiei în lume. În opinia sa, experiențele și perspectivele noastre individuale ne modelează înțelegerea lumii, iar mișcarea și transformarea energiei este ceea ce dă naștere fenomenelor pe care le observăm.

Constantin Rădulescu-Motru filozof, pedagog și psiholog român care a dezvoltat o abordare filosofică cunoscută sub numele de „personalism energetic”. Această abordare subliniază rolul energiei și al vitalității în existența umană și încearcă să înțeleagă caracterul și valoarea unică a fiecărei persoane în parte. Potrivit lui Rădulescu-Motru, ființele umane sunt în mod fundamental ființe energetice, conduse de o forță dinamică și creatoare care animă toate activitățile și activitățile noastre. Această energie nu este doar un fenomen fizic sau biologic, ci mai degrabă unul spiritual și psihologic care conferă fiecărei persoane un caracter și o identitate unică.

Rădulescu-Motru credea că fiecare persoană este și o ființă socială, încorporată într-o rețea de relații și interacțiuni cu ceilalți. Acest context social este esențial pentru înțelegerea întregii bogății și complexitate a existenței umane și este o parte integrantă a abordării sale filozofice.

Personalismul energetic al lui Rădulescu-Motru subliniază importanța creșterii personale și a realizării de sine, precum și rolul educației și dezvoltării culturale în promovarea acestor obiective. El credea că indivizii ar trebui să se străduiască să-și cultive propriile energii și talente unice, contribuind în același timp la contextul social și cultural mai larg în care sunt încorporați. Rădulescu-Motru a subliniat, de asemenea, importanța educației și dezvoltării culturale în stimularea creșterii și realizării energiilor individuale. Considera că educația ar trebui să se concentreze pe cultivarea talentelor și energiilor unice ale fiecărui individ, oferind, în același timp, un context cultural mai larg care să permită indivizilor să se implice și să contribuie la societatea mai largă.

Personalismul energetic al lui Rădulescu-Motru oferă o abordare distinctă a înțelegerii naturii existenței umane și a rolului energiei și vitalității în modelarea vieții noastre. Personalismul energetic după C. Rădulescu-Motru constă în ridicarea conștiinței omului la rolul de continuare și transformare a energiei naturii [3]. Filosofia sa subliniază importanța individualității și a creșterii personale, recunoscând totodată contextul social și cultural în care trăim și prosperăm cu toții.

Prin personalismul energetic, C. Rădulescu-Motru include și o critică a sistemelor metafizice și filozofice tradiționale care pun accent pe concepte abstracte și ignoră natura dinamică și creativă a existenței umane. El credea că astfel de sisteme nu reușesc adesea să surprindă întreaga bogăție și complexitate a vieții umane și pot duce la un sentiment de înstrăinare și deconectare de lumea din jurul nostru. În schimb, abordarea lui Rădulescu-Motru subliniază importanța experienței directe și a angajării cu lumea și caută să înțeleagă existența umană în termenii realității ei concrete, trăite. Aceasta implică concentrarea asupra detaliilor concrete ale experienței umane, cum ar fi senzațiile corporale, emoțiile și relațiile personale, mai degrabă decât conceptele și categoriile abstracte. Personalismul energetic al lui Rădulescu-Motru subliniază și importanța creativității și inovației în viața umană. Personalismul energetic este un raționalism pus la punct cu progresul științei contemporane [3]. El credea că ființele umane sunt capabile să creeze noi forme de exprimare și să atingă noi niveluri de auto-realizare și că această energie creativă este esențială pentru dezvoltarea indivizilor și a societăților.

În același timp, Rădulescu-Motru a recunoscut că această energie creativă poate fi și o sursă de tensiune și conflict, întrucât indivizii caută să-și exprime talentele și energiile unice într-un context social mai larg. El credea că educația și dezvoltarea culturală joacă un rol crucial în canalizarea și direcționarea acestei energii în moduri pozitive și productive.

Personalismul energetic al lui Rădulescu-Motru a avut un impact semnificativ asupra dezvoltării filozofiei și psihologiei românești și continuă să fie un subiect de studiu și dezbateră în rândul savanților din aceste domenii. Accentul său pe importanța individualității, a creșterii personale și a dezvoltării culturale rămâne o perspectivă relevantă și influentă asupra naturii existenței umane și a rolului energiei și vitalității în modelarea vieții noastre. C. Rădulescu-Motru oferă o perspectivă distinctă și convingătoare asupra naturii existenței umane și a rolului energiei și vitalității în modelarea vieții noastre. Abordarea sa subliniază importanța individualității, a creșterii personale și a dezvoltării culturale și recunoaște natura dinamică și creativă a existenței umane.

Concluzii

Importanța reflecțiilor filozofice asupra conceptelor „personalism”, „energie”, „personalismul energetic” în istoria filosofiei este semnificativă, amplă și multiaspectuală, dar totuși emergentă pentru a determina o finalizare vădită. În concepțiile filosofice ale unor filosofi abordarea problemei analizate capătă o înclinație vădită spre direcția personalității alta se orientează spre cea naturală, alți filosofi încearcă să construiască concepții prin care combin aceste două realități în una sau ca succesiune. Implicațiile conceptelor sunt vădit reflectate în filosofia orientală având un caracter mistic, ca la moment să asistăm la o abordare contemporană prin manifestarea lor în diverse sfere ale existenței umane.

Bibliografie

1. *The Stanford Encyclopedia of Philosophy is copyright © 2022 by The Metaphysics Research Lab*, Thomas D. Williams. [online]. [accesat 11.03.2023]. Disponibil: <https://plato.stanford.edu/entries/personalism/#toc>
2. ГИДЦЕНС Э., *Социология*, Москва, Едиториал УРСС, 2005. 90 с
3. RĂDULESCU-MOTRU C: *Personalismul energetic*, București: Casa școalelor, 1927
4. JON GORDON, *The energy bus*, John Wiley & Sons, 2007
5. MOUNIER EMMANUEL, *Personalism*, Hardcover edition 2015